

Zagreb, 05.12.2017.
Klasa: 020-02/17-03/18
Ur. broj: 02-01-17-15-VI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET

prof.dr.sc. Petar Miladin
Trg Republike Hrvatske 14, 10000, Zagreb

Predmet: Moli se mišljenje – učinci statusne promjene podjele trgovačkih društava na provedbu ovrhe u Fini

Poštovani kolega,

pred Finom se prilikom provedbe ovrhe na novčanim sredstvima po računu pojavio problem koji je, osim uz propise koji uređuju ovrhu, usko vezan i uz pravne posljedice i učinke statusnih promjena prema odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Kako se radi o problemu, odnosno rješenju koje će utjecati na procese u društvu, odnosno kako se radi o kompleksnom pravnom pitanju od velikog značaja ovim putem molimo Vas za Vašu pomoć odnosno Vaše mišljenje o slijedećem.

Odredbom čl. 18. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 91/2010, 112/2012) (dalje: ZPONS) propisano je da *"Ako se račun ovršenika zatvara na temelju rješenja o statusnoj promjeni, Agencija osnove za plaćanje upisuje na račun pravnog sljednika u skladu s podacima iz Jedinственог регистра računa"*.

Temeljem navedene odredbe, ako se radi o pripajanju i spajanju, kada dolazi do univerzalnog pravnog sljedništva, Fina automatski nastavlja ovrhu na teret/u korist pravnog sljednika, bez potrebe za aktivnosti vjerovnika/dužnika. Nadalje, nakon što je 2012. godine Fini omogućen pristup podatku o statusnoj promjeni iz OIB sustava, Fina navedenu odredbu primjenjuje i u slučaju ako banka nije zatvorila račun prednika koji je prestao postojati uslijed pripajanja/spajanja na način da ovrhe „prenese“ na račune otvorene pod OIB-om sljednika, a za račune prednika pošalje banci zahtjev za brisanje iz Jedinственог регистра računa ili ispravak/usklađenje podataka o OIB-u/nazivu pravne osobe. To iz razloga jer prednik od pripajanja/spajanja više ne postoji pa ne može niti biti stranka ugovora o računu - svi njegovi računi postali su računi sljednika pa je banka dužna uskladiti podatke o računu u Jedinственом registru računa ili podatak o računu brisati ako je raskinut ugovor o računu, odnosno račun s podacima o nepostojećoj stranci smatra se zatvorenim. Radi pojašnjenja: dio odredbe koji glasi: *"Ako se račun ovršenika zatvara..."*, glasi tako jer u vrijeme donošenja ZPONS-a Fina nije imala pristup drugim podacima o imateljima računa, odnosno njihovom identitetu već je podatke o strankama utvrđivala prema podacima koje su u Jedinствени registar računa dostavljale banke. Intencija odredbe svakako je bila da Fina poduzme navedene radnje nakon što dozna za statusnu promjenu – u to vrijeme to je bilo moguće samo po dojavi banke u registar. Danas Fina podatke o strankama preuzima iz OIB sustava što je nužno za pravilno i pravovremeno utvrđivanje činjenica koje se tiču identiteta stranaka, pa se navedena odredba primjenjuje na odgovarajući način – kada Fina dozna za statusnu promjenu iz OIB sustava (u OIB sustav učitavaju se podaci izravno iz sudskog registra).

Kod pripajanja i spajanja situacija je jasna i postupanje Fine nije sporno niti je do sada problematizirano, s obzirom na pravne posljedice tih statusnih promjena.

Međutim, do problema dolazi kod statusne promjene podjele društva, bilo da se radi o razdvajanju ili odvajanju, s osnivanjem ili preuzimanjem.

Zakon o trgovačkim društvima kaže:

„Čl. 550. a.

(6) Nova društva odnosno društvo ili društva preuzimatelji sveopći su pravni sljednici društva koje se dijeli te za obveze društva koje se dijeli odgovaraju suglasno odredbama ove glave ovoga Zakona.“

Pravne posljedice upisa

Članak 550. n

(1) Upisom podjele u sudski registar nastupaju sljedeće pravne posljedice:

1. dijelovi imovine društva koje se dijeli, obveze i pravni odnosi, suglasno planu podjele sveopćim sljedništvom prelaze na nova društva, a ako neki dio imovine nije planom podjele raspoređen ili to suglasno planu podjele ne bi bilo moguće učiniti, takav dio imovine ili naknada za njega rasporedit će se na sva nova društva u istom omjeru kao što im je prema planu podjele pripala raspoređena neto imovina društva koje se dijeli,....“

... (4) Vjerovnik društva koje se dijeli, sve dok nije obaviješten o tome na koje od novih društava odnosno društava koja sudjeluju u podjeli je prešla obveza iz njegove tražbine, može zahtijevati njeno podmirenje od bilo kojeg od njih.“

Članak 550. o

(1) Za sve obveze društva koje se dijeli, a koje su nastale do upisa podjele u sudski registar odgovaraju, zajedno s onim društvom na koje je ta obveza prešla suglasno planu podjele, sva ostala društva koja su sudjelovala u podjeli, i to kao solidarni dužnici, ograničeno, do iznosa vrijednosti dijela imovine koja je prešla na svakog od njih suglasno planu podjele, umanjene za obveze koje su pojedinome društvu dodijeljene suglasno planu podjele.

Temeljno pitanje Fina je sljedeće:

Može li i treba li Fina, u slučaju podjele društva, odredbu članka 18. ZPONS-a primijeniti na isti način kao i u slučaju pripajanja i spajanja, odnosno po dostavi plana podjele temeljem kojeg je izvršena podjela u sudskom registru, ako su u planu podjele jasno naznačene i ovršne isprave koje se nalaze u Fini, rasporediti i prenijeti ovršne isprave na teret pravnog sljednika u svim slučajevima pa čak i u onima u kojima je društvo koje se dijeli nastavilo postojati (nema zatvoren račun) sve imajući u vidu pravne posljedice iz čl. 550n. st. 1. t. 1. i st. 4. ZTD-a.

Kako bih Vam bolje dočarala situaciju, odnosno moguće situacije u nastavku ću Vam opisati jedan stvarni primjer:

Fina je zaprimila ovršne isprave protiv ovršenika pravne osobe A te je neko vrijeme provodila ovrhu na novčanim sredstvima po računima te osobe sukladno zakonu. Nakon određenog vremena, osoba A prestala je postojati jer se pripojila drugoj pravnoj osobi B.

Po primitku obavijesti o pripajanju iz OIB sustava (podaci se učitavaju u OIB sustav direktno iz Sudskog registra, po nastupu učinaka te statusne promjene sukladno ZTD-u), Fina je automatski prenijela sve ovršne isprave sa osobe A na OIB osobe B te je nastavila s provedbom ovrhe protiv osobe B (isto tako i u korist osobe B u predmetima gdje je osoba A bila ovrhovoditelj).

Nakon nekog vremena, društvo B je podijeljeno (odvajanje s osnivanjem), na način da je dio imovine i obveza prenesen na novoosnovana društva C i D. Kako se radi o odvajanju, i društvo B je nastavilo postojati, sada sa smanjenim temeljnim kapitalom. U sudskom registru i OIB sustavu podatak o navedenoj statusnoj promjeni uredno je upisan. U postupku odvajanja plan podjele nije pobijan niti su vjerovnici tražili osiguranja sukladno odredbi čl. 550 o ZTD-a.

Društvo B se potom obratilo Fini, sa zahtjevom da ovršne isprave za tražbine koje su sukladno planu podjele prešle na društva C i D, prenese na društva C i D, odnosno da temeljem istih prestane provoditi ovrhu protiv društva B i nastavi protiv društva C i D. Ovršne isprave su poimence navedene u planu

podjele glede obveza koje preuzimaju društva C i D (u suprotnom Fina zasigurno ne bi mogla postupiti po zahtjevu). Dio obveza ostao je sukladno planu podjele na društvu B.

Treba li i može li Fina postupiti po zahtjevu društva B i prestati provoditi ovrhu protiv društva B i prenijeti ovršne isprave/provedbu ovrhe na teret računa društava C i D, sukladno planu podjele gdje su taksativno navedene obveze i detaljno opisane ovršne isprave koje se nalaze u Fini? Društvo C i D su suglasni s navedenim, te na njihovoj strani nema protivljenja, a vjerovnici se nisu očitovali u niti jednom predmetu.

Argumenti koje možemo prepoznati kao argumente za postupanje po zahtjevu dužnika (osobe B iz primjera) su sljedeći:

- u slučaju statusnih promjena pripajanja i spajanja Fina je automatski prenijela ovršne isprave na pravnog sljednika – osobu B - po čl. 18. ZPONS-a i to je nesporno postupanje od 2011. godine, pa ovršne isprave koje terete osobu B u biti glase na njenog prednika; Ako vjerovnik nije tražio niti provedbu ovrhe protiv društva B (automatski je prenesena s društva A), imamo li kakve osnove inzistirati prema osobi B da za prijenos ovršnih isprava na provedbu protiv osobe C mora svoja prava ostvarivati pred sudom?

- pravne posljedice iz čl.550.n. ZTD-a govore o sveopćem pravnom sljedništvu i prijenosu obveza na sljednika pa je do prijenosa obveze došlo *ex lege*

- u slučaju da Fina ne može/ne treba postupiti po zahtjevu, a ovrha bi primjerice bila nedopuštena protiv osobe B, osoba B će morati pokrenuti preko 100 postupaka za nedopuštenost ovrhe (ovo je naravno problem samo ako se može uzeti da bi ovrha uvijek u svim slučajevima bila nedopuštena iz tog razloga, u suprotnom nije valjani argument)

Argumenti protiv:

- mogućnost oštećenja vjerovnika - može li (uspješno) vjerovnik prigovoriti takvom postupanju – automatskom prijenosu ovrhe na sljednike - s obzirom na odredbu čl.550n st. 4. ZTD-a?

Prethodna pitanja:

- je li ovrha protiv osobe B postala nedopuštena, za tražbine koje su planom podjele prešle na osobu C ili D, uzevši u obzir primjenu odredbe čl.550.o. st. 1. ZTD-a u dijelu u kojem govori o solidarnoj odgovornosti?

- ako bi vjerovnik zatražio solidarno provedbu ovrhe protiv osobe B, C i D – da li bi Fina automatski trebala provesti ovrhu sukladno tom zahtjevu vjerovnika temeljem odredbe čl.550.0 ZTD-a, a te osobe eventualno ulagati pravna sredstva radi proglašenja ovrhe nedopuštenom uzevši ograničenje odgovornosti iz čl. 550.o ZTD-a („...do iznosa vrijednosti dijela imovine koja je prešla na svakog od njih suglasno planu podjele, umanjene za obveze koje su pojedinome društvu dodijeljene suglasno planu podjele.“).(Prema odredbi stavaka 8-12 članka 209. Ovršnog zakona vjerovnik može zahtijevati subjektivnu preinaku i tijekom izvansudske ovrhe, a putem suda još od 2014. Godine kada je izmijenjena odredba čl.32. Ovršnog zakona).

- S obzirom da vjerovnik ne može tražiti ispunjenje tražbine od sudionika statusne promjene na kojega nije prešla obveza, ako vrijednost imovine koja je prešla na tog sudionika umanjena za vrijednost obveza koje su prešle na njega iznosi 0, smatrate li da bi Fina trebala automatski provesti ovrhu, a ovršenik ulagati pravna sredstva po čl.210. Ovršnog zakona ili da Fina ne bi trebala automatski provesti ovrhu već strankama izdati potvrdu iz čl.211. Ovršnog zakona, a ovrhovoditelj potom podnijeti prijedlog za ovrhu na sud?

Prilikom Vašeg razmatranja molimo Vas da uzmete u obzir da je Ovršnim zakonom, odredbom čl. 213. propisano „Na odgovornost Agencije ili banke zbog nepostupanja po rješenju o ovrsi, zadužnici ili zahtjevu za izravnu naplatu na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 201. ovoga Zakona.“ U članku 27 st.1. ZPONS-a propisano je i „Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj Agencija:...(10) ako osnovu za plaćanje ne upiše na račun pravnog sljednika u skladu s podacima iz Jedinstvenog registra računa.).

Iz navedenih odredbi OZ-a i ZPONS-a proizlazi da zakonodavac kažnjava Finu isključivo za nepostupanje, ali ne i za provedbu ovrhe ako primjerice to nije trebala. Naravno, u tim slučajevima Fina odgovara za štetu prema općim pravilima za štetu, ali iz navedenih odredbi može se vidjeti namjera i volja zakonodavca u vidu načela odnosno stranaka za koje smatra da treba bolje zaštititi.

Molimo Vas svakako za mišljenje o dva odvojena pitanja:

- mišljenje o prelasku obveza i dopuštenosti ovrhe protiv sudionika statusne promjene podjele u svim slučajevima,
- mišljenje o načinu na koji bi Fina trebala postupiti u situacijama kada provodi ovrhu, temeljem aktivnosti dužnika i vjerovnika.

Prema nekim osobnim mišljenjima sudaca sa Visokog trgovačkog suda koja smo pribavili u usmenom kontaktu, Fina bi trebala postupiti po zahtjevu dužnika i ovrhe nastaviti provoditi isključivo protiv osobe na koju je obveza izričito prenesena planom podjele.

Ako su potrebna bilo kakva dodatna pojašnjenja, slobodno me kontaktirajte na tel. 612-8113, 091/2100-360 ili na mail: vinka.ilak@fina.hr.

Kako se radi o pitanju od javnog interesa ovim putem Vam se unaprijed zahvaljujemo i kao građani i kao institucija koja provodi ovrhu sukladno zakonu budući nam je Vaše mišljenje iznimno važno kako bismo zauzeli pravilan stav.

S poštovanjem

savjetnik Uprave
Vinka Ilak